

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT DE CULTURA****ACORD GOV/150/2017, de 24 d'octubre, pel qual es declaren els tocs de campana com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional.**

Per la Resolució del conseller de Cultura, de 3 de maig de 2017, es va incoar expedient de declaració dels tocs de campana com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional;

En la instrucció de l'expedient s'han complert tots els tràmits preceptius d'acord amb allò que preveu l'article 14 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya;

Les al·legacions presentades per les persones interessades han estat favorables a la declaració;

Per tant, d'acord amb els articles 6 de la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural, i 15 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya;

A proposta del conseller de Cultura, el Govern

Acorda:

—1 Declarar els tocs de campana com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional i definir-ne les característiques, que consten en l'annex.

—2 Inscriure la declaració de l'Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya.

—3 Publicar íntegrament aquest Acord en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, d'acord amb allò que preveu l'article 15.2 del Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya i notificar-ho a les persones o a les entitats responsables de l'organització de l'element festiu i a l'ajuntament corresponent.

Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en ambdós casos, de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o de la notificació corresponent.

Barcelona, 24 d'octubre de 2017

Víctor Culler i Comellas

Secretari del Govern

Annex

Característiques de l'element festiu

CVE-DOGC-A-17297142-2017

La campana és un instrument musical de percussió que es fa servir per anunciar les celebracions i convocar els veïns, a més d'altres usos civils i religiosos. Els tocs de campana van lligats a un espai, a unes persones i a un coneixement molt antic. Fonedors que creen campanes, sacerdots que les beneeixen, campaners que els donen veu i una comunitat que les escolta i les interpreta.

La campana és un nexa i un facilitador de la vida comunitària, un mitjà de comunicació immediat i eficaç que marca i estructura el temps —el quotidià i l'extraordinari— i que subratlla els moments de celebració i els fets extraordinaris o tràgics. Han existit una gran diversitat de tocs locals, ordinaris i extraordinaris. Cada poble mantenia els seus tocs característics, que eren transmesos via oral o a través de les consuetes. Un llenguatge particular gestat al llarg del temps en el si de la pròpia comunitat.

Es fa difícil datar amb exactitud l'origen de les campanes, ja que n'existeixen des que l'home va aprendre la tècnica d'endurir l'argila amb l'ús del foc. La utilització de les campanes en civilitzacions molt diferents i llunyanes en el temps confirma el seu ús generalitzat al llarg de la història. Els monestirs n'havien fet ús des del segle vi, però no serà fins al segle xii que s'estableix el prototipus de campanes, tal com es coneixen avui dia.

En les darreres dècades, la tipologia de tocs s'ha anat reduint. Amb la mecanització de les campanes, els tocs s'han reduït al toc de missa, de festa i de difunts, a banda del de les hores. Els monestirs encara conserven els tocs de les hores canòniques i a moltes poblacions els tocs d'ús ritual (ritus de pas: bateig, casament, difunts) són encara vigents. En el cas del toc de difunts, hi havia tocs diferenciats depenent del sexe, de la classe social i de la categoria. D'entre els tocs que s'han anat perdent, si bé encara s'executen puntualment en algunes poblacions, n'hi ha d'ús social (foc, consell, sometent, etc.), d'oració (maitines, angelus, etc.), d'especials per motius extraordinaris (nomenament d'un nou Papa, arquebisbe, coronació d'un nou rei, final de segle, esdeveniments religiosos, civils i militars singulars).

L'inici de les festes majors s'anuncia, a moltes poblacions, amb un repic de campanes, el tret d'inici més característic que subratlla el començament i la importància de la celebració. El toc de festa o repic és sempre un toc ràpid i enèrgic. Les campanes també anuncien altres moments de la festa amb el toc de vigília, el del pregó, el de vespres, el d'ofici i el de processó. D'entre les celebracions festives en què el toc de les campanes té un paper central trobem la celebració de l'entrada a un nou any. Brandar, aixecar i posar a seure les campanes ha estat el toc festiu característic a Catalunya, fet que les campanes grans no voltegessin sinó que s'aconseguia sostenir-les a l'inrevés, amb la boca mirant enlaire, fet que s'anomena «alabant a Déu» o «a seny del Senyor». En els últims anys, diversos campaners i associacions s'han sumat a la iniciativa de recuperar els tocs festius manuals en diades senyalades.

Des de finals del segle xx han anat creixent les accions i activitats de revalorització del món campaner. Així ho demostra la trobada de campaners de Catalunya, a Os de Balaguer, instaurada l'any 1988 com un espai de trobada i de reivindicació. A la jornada anual té lloc una mostra de tocs de diverses localitats catalanes i altres activitats com ara la fosa de campanes, xerrades divulgatives, presentacions, etc. Arran de la trobada de campaners, el 1993 es va crear la Confraria de Campaners de Catalunya, mentre que el 1998 veia la llum el primer número de la revista *El Batall*, publicació que edita la pròpia confraria. El 2004, a Os de Balaguer, el municipi de referència del món campaner, obria el Museu de Campanes. També, en les darreres dècades, s'han fet diversos inventaris de campanes i de campanars de diferents comarques.

A banda de la trobada anual d'Os de Balaguer, a altres municipis s'organitzen trobades, concerts, cursos i festivals, accions anuals o puntuals per posar en valor les campanes i l'activitat dels campaners.

Les campanes i els campanars són elements de referència del patrimoni cultural, festiu i sonor de Catalunya. La seva conservació i transmissió a les futures generacions també passa per la utilització i la recuperació dels tocs manuals. Que les campanes segueixin tocant és reafirmar una identitat i una tradició mil·lenària.

(17.297.142)